

In 1936 wankelt het oude Europa op de smalle grens tussen oorlog en vrede. Diplomatie en spionagediensten maken overuren. De moord op twee officiële afgevaardigden uit Polen, wier missie ook Den Haag zou aandoen, kan dan ook catastrofale gevolgen krijgen. Dat geldt ook voor het besluit van Robert Portland, Nederlands meest geheimzinnige agent, om die missie voort te zetten, uit naam van de doden.

Berlijn, Parijs, de Rivièra en Polen leveren de achtergrond van een sensationele geschiedenis. De gevaren waarin Portland zijn jongere collega Eduard Fokkema meesleept, doen deze regelmatig duizelen, maar ook de lezer ziet zich geconfronteerd met een adembenemend avontuur.

Met D-Trein uit Warschau wordt een reeks thrillers hervat die een bijzondere reputatie geniet. Vier delen uit deze Portland-serie werden genomineerd voor de Gouden Strop.

Portlands avonturen spelen zich af in Europa aan de vooravond van en tijdens de Tweede Wereldoorlog. Ook in deze nieuwe Portland smelten bruto geweld en nostalgie samen in een verhaal waaraan ook de humor allerminst ontbreekt.

Proloog

Boven de daken, de torens en fabrieksschoorstenen van Berlijn hadden de sterren het pinkelen gestaakt. Over straten en pleinen welfden zich de tekenen van een nieuwe dag. Uit het oosten naderde een D-trein de voorsteden en in het achterland van de trein gloorde een paarsroze gloed.

Op het eerste perron van het spoorwegstation Charlottenburg wachtte een man. Het betrof een lid van de *Schutzstaffel* of SS. De man stond roerloos en zonder koffer of zelfs maar aktentas. Naast hem leunden stapels ochtendedities, in touwen gebonden, tegen een kiosk. Het zou nog wel even duren tot de kiosk openging, maar daarna zouden de stapels *Berliner Zeitung* en *Morgenpost* snel slinken.

Nieuws over de verlenging van de dienstplicht, het wijze beleid van de rijkskanselier, nabeschouwingen over de Duitse successen bij de Olympische Spelen, die net voorbij waren. Dat alles zou worden betaald, meegegrist en verder verspreid, treinen in, tunnelbuizen door. Nu was de kiosk nog een dode, zeskantige donkere vorm.

De SS-man verroerde zich nog altijd niet. Heel in het begin had zijn massieve bovenlichaam even de steun van de kiosk gezocht, maar hij had die houding spoedig gecorrigeerd. Het corpus van een soldaat behoefde geen steun.

Je stond paraat. Altijd. Je kameraden, die steunden je. Altijd.

Je had een bevel uit te voeren, samen met je kameraden, aangestuurd door je meerderen. Je was een *Kämpfer*. Altijd. Het maakte geen enkel

verschil dat je opdracht, zoals nu, het dragen van burgerkleding vergde. Met de toppen van zijn korte dikke vingers tastte de man even naar de veer op zijn jagershoedje.

Op de verlichte schijf van de stationsklok sprongen de minuten een voor een voorbij, veel te langzaam. Inmiddels hadden nog wat andere menselijke schimmen op het perron postgevat. Sommigen drentelden heen en weer. De SS-er zag hun zinloze exercities aan. Hij voelde een vaag en onverschillig misprijzen.

Burgers. Al te veel moesten het er niet worden. De actie moest snel en doeltreffend worden uitgevoerd, maar vooral ook discreet. Zo had Obersturmführer Hagemann het gezegd. Niet dat er enige twijfel bestond over de afloop. Een zweem van een glimlach trok om 's mans lippen. Hij herinnerde zich de reactie van de spoorwegbeambte bij de toegang tot het perron, toen deze hem naar zijn reisbiljet had gevraagd. Het enkele woord 'SS-Verfügungstruppe' had volstaan. De plotselinge schrik, heel duidelijk. Het terugdeinzen. Of het ruim baan geven om hem te laten passeren. Hagemann had, toen hij de vorige dag instructies gaf, droogjes doen weten dat de stationschef vanzelfsprekend alle medewerking had toegezegd.

'Ach so, Ehrhardt.'

Uit de schemer was een tweede man naar voren getreden. Het was te horen dat hij onder zijn donkere burgerpantalon laarzen droeg. De aangesprokene liet het bij een knik. Echt groeten was niet nodig, want Unterscharführer Ludl was van gelijke rang als hijzelf.

'Hagemann er nog niet?'

Ehrhardt schudde kort zijn hoofd. Enige tijd was alles wat van het duo te horen was hun ademhaling. Onder het gevederde hoedje en het schedeldak van Ehrhardt bewogen zijn gedachtenflarden, traag, als sigarettenrook tegen een plafond.

Zijn hond, Wolf. Vorig jaar, nee, eerverleden jaar. Herfst 1934. Getekend voor zeven jaren, de vollmilitärische opleiding.

Het schuim dat uit Wolfies bek was gedropen nadat hij het stomme beest gewurgd had. Bevel is bevel. Je moest de moed hebben hard en gevoelloos te zijn. Lid van het zwarte korps, soldaat, *Kämpfer*. Maar dat van die hond... Ach nee, ook dat was juist goed geweest. Je moest een roofdier worden, precies wat Wolf zelf was geweest, *oder?* Tot alles bereid en in staat. Van je aftrappen en doden wat benepen en verrot was. Burgerlijk. Kruideniersgeest. Studenten, ontaarde kunst, jodenbloed. Al die troep. Maar Wolf! Het rochelen. Duitse herder, Duits! Nee, dat was het juist. Je stond boven leven en dood.

De eer, daarom draaide alles. Onze eer heet trouw. Ongelofelijk, zo lang als dat kreng nog uit z'n bek had liggen druipen. Geelgroene prut.

De gedachtenflarden van Unterscharführer Ehrhardt losten zich op. Zijn wapenbroeder had het woord genomen, met zachte stem, maar verlekkerd.

'Twee jaar geleden, die nacht, daar was jij geloof ik niet bij?'

'*Stimmt*. Ik kwam in de herfst.'

'Mensch! Ik was erbij, maar ik zeg je dat ik die nacht geen enkel mes heb zien gebruiken. In Brandenburg hebben wij de klus geklaard met pistolen, het Lugerkanon, negen millimeter. Rattattattat. Ik zie nog hoe de kinkels van de Sturmabteilung het in hun broek deden voor ze krepeerden. Wat ik wel *bedaurete*, het was allemaal zo voorbij.'

Ehrhardt reageerde niet, hij had dit vaker vernomen. Hoe jammer dat zijn dienstneming had plaatsgevonden na de legendarische nacht van de lange messen. Die nacht was het rijk gezuiverd van heel wat volksvijandige elementen. Hij staarde naar de onbekenden in hun buurt op het perron en voelde met de hand in zijn zak het heft van zijn eigen lange mes.

'Eerst in de buik, pas daarna in de kop. Makkelijk doelwit. Dikke penzen, dikke koppen.'

In plaats van antwoord te geven, haalde Ehrhardt haastig de hand uit zijn zak. Ludl zag het gebaar en volgde de blik van zijn metgezel. Onmiddellijk viel ook hij stil. Allebei namen ze een kaarsrechte houding aan. Uit het schemerduister naderde een donkergeüniformeerde figuur. Een hoge pet dekte zijn hoofd. Het was of de verspreid staande schimmen op het perron verder uiteenweken. Misschien lijkt het maar zo, dacht Ehrhardt nog. Zelf was hij zich voortdurend bewust van zijn angst voor Obersturmführer Hagemann. Deze officier bezat de reputatie dat hij een ondergeschikte die een bevel niet naar de letter uitvoerde in minder dan een minuut voor het leven ongelukkig kon trappen.

'Heil Hitler.' '... Hitler.'

De beide onderofficieren zwaaiden in nagenoeg dezelfde seconde hun gestrekte rechterarm omhoog. Hagemanns gebaar was achteloz, een routineuze flits vanuit de elleboog. Direct daarna ging zijn blik naar de stationsklok.

'Kom, we gaan vast wat naar voren. Nog zes minuten. Het slaaprijtuig eerste klas bevindt zich dicht bij de locomotief. Jullie kennen de opdracht.'

'Jawohl, Herr Obersturm...'

'Ganz sicher, Herr Obersturmführer.'

Terwijl ze zich in beweging zetten, Hagemann voorop, ontging het Ehrhardt niet dat hun trio een bevangen aandacht trok. Toch hadden ze hun stemmen gedempt. Zijn blik trof die van een vrouw van middelbare leeftijd; snel sloeg ze haar ogen neer. Ehrhardt zag twee grote koffers. Waarom ging dat wijf met een D-trein? Naar Holland zeker. Spekjodin.

Op een stukje perron waar nog niemand wachtte hield Hagemann stil. 'Handschoenen aan,' gelastte hij. Terwijl ze het meegebrachte katoen aan hun vingers schoven, sprak hij verder.

'In theorie hebben we zeven minuten tussen aankomst en vertrek. De pest is dat die trein wel te laat zal zijn, 't is er één uit Moskou. In dat geval zal de machinist korter willen wachten. Bovendien gaat dan de conducteur van de slaapwagon niet van de trein. Zo nodig kan ik het vertrek laten ophouden, maar we trekken liever niet te veel aandacht. Snelle actie dus. *Verstanden?*'

Zijn ondergeschikten sloegen geluidloos hun hakken bijeen.

Uit Moskou! Communisten dus. Het was Ehrhardt te moede of er uit de kraag van zijn overhemd een warme mist van zweet omhoogdreef. Plotseling begreep hij waarom het beeld van zijn gewurgde hond zich steeds zo hardnekkig opdrong, al sinds hij was opgestaan. Zijn opdracht destijds: Wolf doden, een dier waarvoor hij tijdens zijn opleiding had moeten zorgen en waaraan hij zich had gehecht, dat was bedoeld geweest om hem te harden. Maar vandaag ging het om vijanden van het rijk. Dit werd zijn echte bloeddoop.

‘Jullie wachten hier.’

Hagemann beende naar een spoorwegfunctionaris die op het perron was verschenen. Ehrhardt luisterde toe, zijn aandacht gespannen. Naast hem gniffelde zijn kameraad.

‘Onze overste wordt zenuwachtig.’ Heinz Ludl zei het fluisterend. Ehrhardt reageerde niet.

Zenuwachtig! Onbestaanbaar, bij het korps. De Obersturmführer ondervond gewoon de spanning die hij, Ehrhardt, ook voelde. Het was een druk die zich zodadelijk bij de actie zou ontladen. Die spanning hoorde erbij, was zelfs gewenst. Ehrhardts blik bleef gekleefd aan de figuur van zijn meerdere, als die van een hond aan een baas die vlees aansnijdt.

Aha. De spoorwegman kwam met Hagemann mee. Hij praatte druk en zo te zien geagiteerd. Handgebaren. Maar nog voor hij en Hagemann de beide in burger geklede SS-ers hadden bereikt, kreeg hij van de Obersturmführer het zwijgen opgelegd, uiterst doeltreffend.

Graag had Ehrhardt de paar uitgesnauwde woorden verstaan, maar Hagemann had het niet eens nodig gevonden zijn stem te verheffen. Zo moest je dat doen, laat ze sidderen. Ineenkrimpen. Ehrhardt zag de strepen op de kerel z'n pet. Rooie kop onder roodgestreepte pet. Stationschef, het mocht wat.

Er was geen gelegenheid meer voor bespiegelingen. Ineens was er de trein, Ehrhardt schrok bijna van het scherpe gepiep van remmen dat opklonk toen de gewelfde vorm van de dieseltrein onder de overkapping schoof. Hij voelde hoe zijn adamsappel op en neer ging. Mechanisch liep hij met Ludl achter Hagemann en de stationschef aan naar de kop van de trein.

Overall stroomden mensen en er waren veel meer wagons dan hij voor mogelijk had gehouden. Zijn leidsman, en naast deze de spoorman, hadden hun pas verhaast. Hij en Ludl ook, maar ze bleven in de achterhoede. Toen had hun aller voortgang ineens veel van hollen. Dit droeg bij aan een gewaarwording van onwezenlijkheid, alsof alles zich afspeelde in een luchtledig buiten de werkelijkheid. Maar Ehrhardt beseftte dat dit alles hem echt overkwam en hij voelde puur genot. Nou en of!

Het ging er eindelijk op los! *Los! Los! Los!*

De vensterramen van de wagon-lit eerste klasse leken met hun rolgordijnen op dode ogen. Blijkbaar was daarachter de dag nog niet

aangebroken, zoveel te beter. Maar op het ogenblik dat het viertal de treeplank naar het achterbalkon naderde, ging het portier open. Tegen het zwakke schijnsel binnen tekende zich een menselijke figuur af, een conducteur. De man zag hun groepje; toen zijn blik Hagemann in diens zwarte uniform waarnam stokten zijn bewegingen.

'Schon gut! Niks aan de hand!'

De stationschef sprak bezwerend, als om ook zichzelf te overtuigen. De conducteur stamelde iets. Ehrhardt had plezier om het beteuterde facie van de man. Obersturmführer Hagemann had een doodsimpel gebaar met zijn duim gemaakt: opdonderen, en de conducteur haastte zich heen. Hagemann gaf aan dat hijzelf als eerste de trein zou betreden. Zijn air van vanzelfsprekendheid bezegelde zijn autoriteit over allen. Toch riep de stationschef de conducteur nog iets na.

'Routinecontrole! Ga jij maar gewoon je koffie drinken.'

Ehrhardt drong vastbesloten op, oog in oog met de chef; hij gebaarde met zijn hoofd: vooruit, naar binnen. Zijn voldoening was groot toen de stationschef haastig gehoorzaamde. Ludl was Hagemann al in het rijtuig gevolgd. Ehrhardt trok met een harde klap het portier achter zich dicht.

Het leek vreemd stil in de wagon. In het gangpad was flauw, geelachtig licht. De deuren naar de coupés waren dichtgeschoven. Hagemann was doelgericht naar het verlichte hokje gebeend dat de conducteur tot onderkomen diende. Daar duwde hij de spoorwegambtenaar naar binnen. Ze gingen aan de slag met paperassen en er was een kort beraad, terwijl Ludl en Ehrhardt wachtten in het gangpad. Laatstgenoemde voelde zijn hart bonzen. Hij ving woorden op, zonder dat de inhoud goed tot hem doordrong.

'... Reis aangevangen in Warschau.' Dat was de stationschef. *'De passagiers in coupé veertien. Eh... twee heren.'*

Innerlijk zette Ehrhardt zich al schrap. Coupé veertien. Waarop nog gewacht? Hij zag dat ook Ludl vol spanning Hagemanns bevestiging en bevel afwachtte. Het bevel dat een vonnis zou zijn. Een papier ritselde in Hagemanns gehandschoende hand.

'Verdammt Idiot!' Het geluid van Hagemanns scherpe stem kerfde door de stilte. *'In nummer veertien zitten rijksduitsers! Hoe zit het, wilt u de zaak soms saboteren?'*

Zelfs Ehrhardt beefde van de litanie van vloeken die volgde. De stationschef was achteruit gedeinsd en zijn geprevel van verontschuldiging klonk of hij in tranen ging uitbarsten. Ook uit naburige coupés kwamen nu bewijzen van de aanwezigheid van mensen. Gekraak, bagage die werd verplaatst. Een vrouwenstem, gedrein van een kind.

De woordenvloed van Obersturmführer Hagemann stokte, alsof hij een kraan had dichtgedraaid. Met een frons van concentratie bestudeerde hij het document in zijn hand. Dan wenkte hij zijn roerloos wachtende ondergeschikten. De woorden die hij dit duo toevoegde waren verstoken van enigerlei emotie.

‘Onze *Polacken* bevinden zich in coupé zeven.’ En tot de spoorwegman: ‘*Abtreten*. Uw plaats is op het perron.’

De functionaris gehoorzaamde met zichtbare opluchting.

Ehrhardt had er geen oog voor. Hij zag Hagemann een sleutelbos van een metalen schrijfmeubeltje grissen. En vol stille dankbaarheid nam hij het commando in ontvangst waarnaar inmiddels heel zijn wezen haakte.

‘*Vorwärts*. Coupé zeven.’

Met Ludl op zijn hielen, met hem wedijverend in hun zoektocht, stampte Unterscharführer Ehrhardt door het gangpad, langs de gesloten deuren. Hij was het die de juiste deur vond. Licht hijgend keek hij om naar Hagemann, wiens nadering geen bijzondere haast verried. De Obersturmführer hief zijn sleutelbos en gebruikte die voor een scherpe roffel op het matglazen paneel.

‘*Aufmachen!* Controle!’

De roffel werd direct hervat, het bevel herhaald. Iedere seconde die verstreek leek een onduldbare krenking, een trotsering van rijkswetten. Maar achter de deur waren wel degelijk geluiden te horen.

Eindelijk werd de deur opzijgeschoven. Op de drempel stond een tengere jongeman, blootsvoets en in kamerjas. Zijn blik gleed vanzelf omhoog, als aangetrokken door het zilverwitte doodshoofd op de pet van zijn bezoeker. Hij keek wat troebel. Bijziend, concludeerde Ehrhardt nog, maar reeds was de jongeling door de binnentredende Hagemann ruw teruggeduwd in zijn compartiment. Ehrhardt en Ludl drongen eveneens de coupé binnen. Geamuseerd zag de eerste hoe de jonge treinreiziger de rand van het bovenste van de beide bedden omklemde. Blijkbaar had hij zich nog net voor een val kunnen behoeden. In het bovenbed zat zijn reisgenoot rechtop, een man veel ouder dan hij. De kaken van de man in het bed bewogen zich rond een onverstaanbare woordenstroom. Pools, jawel. De tekenen van angst bij het tweetal, onmiskenbaar nu, wonden Ehrhardt aangenaam op.

Ze werden nog erger toen Ludl, die als laatste was binnengekomen, het portier achter zich dichtschoof. Hij deed het met enige zorg. De coupé leek overvol, de angst bij de Poolse reizigers opgelaaid tot paniek.

‘*Meine Herrschaften, beruhigen Sie sich.*’ Hagemanns stem bereikte Ehrhardts oren als door een mist. ‘Wij verlangen inzage in uw bagage. Mag ik u verzoeken eveneens op te staan en uw koffer uit het net te nemen.’ Het verzoek had de intonatie van een bevel en werd gericht tot de man in het bed. Diens woordenvloed was al eerder stilgevallen.

‘Snel wat! Er is weinig tijd!’

Zwaar ademend hield Ehrhardt zijn rechterhand in zijn zak, de vingers stijf om het heft van zijn mes. Ze stonden goed; Ludl zou het tengere ventje nemen, hijzelf de kerel in het bed. Als die, voor hij zijn nest uitkwam, het dek terugsloeg.

Ai! Die verdomde Ludl! Te vroeg!

De grote linkerhand van Unterscharführer Ludl had onverwachts de schouder van de jongste van de beide Polen vastgegrepen. In zijn opgeheven andere hand blonk een mes, het daaruit geflitste lemmet klaar om in diens rug te worden gedreven. Maar de ruimte was te klein voor de geplande manoeuvre, de uitgeklapte slaapbanken stonden in de weg. Terwijl het mes langs de arm van de jongeman schampste, sloeg zijn hoofd eerst tegen een van de stijlen en vervolgens met een harde klap tegen de muur.

Hagemann had een stap achteruit gedaan, als wilde hij niets te maken hebben met een zo banaal tafereel. Er was een worsteling, ledematen schoten uit. De afloop stond uiteraard vast. Ehrhardt voelde de adrenaline door zijn aderen jagen zodat, bevrijd, zijn diepste aandrift aan het licht trad. Vijftien centimeters vlijmscherp staal, uit het heft van zijn mes geflitst, boorden zich in week vlees, vlees dat een hart moest beschermen. Hij trok het wapen terug uit het lichaam van de man in het bed en stak opnieuw toe, en nog eens.

Bloed spoot omhoog in wonderlijk krachtige straaltjes, net zoals er ineens vocht was in zijn eigen onderbroek. En hij voelde zijn oogbollen draaien in hun kassen.

De sensatie van genot was veel te kortstondig. Er was nog wel de beneveling van de aanblik van wat Heinz Ludl had teweeggebracht. Het bovenlijf van het jongste slachtoffer was op het onderste bed terechtgekomen, benen en voeten op de grond, maar nu zag Ehrhardt hoe heel het lichaam met een kletsende slag op de vloer van de coupé belandde. Na nog een halve wenteling lag het lichaam bewegingloos op de buik. Wel borrelden uit een gat in de rug belletjes bloed omhoog. De eigenaar van het mes dat dit had aangericht, reinigde dit met zijn zakdoek, ogenschijnlijk onaangedaan.

‘Zeer slordig, mannen.’

Hagemann schudde het hoofd, zijn lippen opeen geknepen. Hij raadpleegde zijn polshorloge en sprak snel verder.

‘Ludl, probeer dat ventje zonder morsen terug in zijn nest te krijgen.’ Zijn blik ging naar Ehrhardt. ‘*Du*, je had moeten wachten tot die kerel was opgestaan en hem óók in zijn rug moeten pakken. Opschieten nu. Er is hier veel te veel bloed.’

Er werd niet meer gesproken. Haastig trachtten ze de ruimte het aanzien terug te geven van een treincoupé waar twee mannen lagen te slapen, heel gewoon. De Obersturmführer werkte zowaar persoonlijk mee; vaardig drukte hij de ogen van de twee in de bedden dicht. Dekens werden geschikt en geplooid om al het bloed zo goed mogelijk aan de waarneming te onttrekken. Vóór Hagemann het bevel tot de aftocht gaf, luisterde hij enkele ogenblikken zeer zorgvuldig, staande bij het half opengeschoven portier, zijn vinger geheven. Niets te horen.

Na alle opwinding had deze stilte kunnen werken als teken van nieuw onheil. Het trio SS-ers toonde zich daarvoor echter niet ontvankelijk.

Ehrhardt en Ludl beenden zwaar door het gangpad naar de uitgang. In het hoofd van de eerste streed een vreemde vermoeidheid met een besef van euforie. Obersturmführer Hagemann sloot de deur van de coupé af met een van de sleutels van de meegevoerde bos.

Ook op het perron heerste een zonderlinge stilte. De conducteur en de stationschef stonden bleekjes bij elkaar. Hagemann wierp de eerstgenoemde de sleutelbos toe en het lichaam van de sporman kromde zich. Dit gebeurde om de sleutels op te vangen, maar het zag eruit alsof de man zich klein wilde maken om een tuchtiging te verduren.

‘U kunt het vertreksein geven, Herr Bahnhofvorsteher.’

Hagemanns stem, anders zo messcherp, klonk flemend. ‘Alles is in de schoonste orde.’